

múltidéző

Végh Antal emlékezete

A szatmári Jánkmajtison született író 2008. október 14-én lett volna hetvenöt esztendő, ha 2000. december 19-én, súlyos betegség következtében nem hunyt volna el. Az utókora tíz nap múlva kezdődött Budán, a Farkasréti temetőben. A ravatalánál arról beszélt az egyik szónok, hogy ha egy író meghal, akkor alakja, művei hajlamosak legalább egy évtizedre a feledés homályába merülni. Végh Antal újrafelfedezésére „csak” nyolc évet kellett várni. 2008. október 8-án rendezett konferenciát Nyíregyházán a Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, valamint a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár.

A szűkebb pátria végre szembenézett egy idevalósi író életművével. Mi benne az érték, mi a kevésbé méltányolható? Milyen érzések tapadnak hozzá, a negatív és pozitív állítások burkából miként lehetne kibányászni a hiteles, tényszerű

arcképet? Ezekre a kérdésekre részben válaszoltak az előadók, részben pedig bizonyára hiányérzetet is keltenek a Szemle olvasóiban. Ez a hiányérzet azonban termékeny, mert továbbgondolásra készítet. Éppen a konferencia tapasztalatai alapján többen készülnek áttekinteni az életmű egy-egy szeletét.

A vitában is megszólalt *Bakó Endre* debreceni irodalomtörténész például átfogó tanulmányt tervez Végh Antal regényírói működéséről. *Zahora Mária*, a Magyar Televízió dramaturgia pedig javában foglalkozik Végh Antal drámairói tevékenységével. És a kabai illetőségű, de Budapesten élő, volt debreceni újságíró és egykori tévéhíradós *Domokos Lajos* azért olvassa Végh Antal riportjait, hogy kifejtse álláspontját az író valóságfeltáró munkájáról. A konferenciát néhány nyíregyházi főiskolás is végigjegyzetelte, közülük hárman írják diplomamunkájukat Végh Antalról. Nekik nyilván eligazodási pont lesz folyóiratunk tényekben gazdag, ám véleményekben sem szűkölködő összeállítása.

Néhány héttel ezelőtt egy könyvtárban megindult tehát valami, ami azonban nem előzmény nélküli. Mert történt egy s más az író halála óta eltelt nyolc esztendőben is. A temetésen elhangzott egyik beszédet például elkérte közlésre a Kelet-Magyarország. Ismerve a lap és Végh Antal viharos kapcsolatát, ez bizvást tekinthető gesztusnak. 2001. december 19-én népes közönség előtt avatták föl Budán, a Lipótmezei úton az író emléktábláját ama ház falán, amelyet együtt épített idősebb íróbarátjával, *Darvas Józseffel*. Az író hagyatékának gondozója, az özvegy segítségével és *Török Ferenc* sportújságíró közreműködésével 2001-ben jelent meg egy kötet a hátra hagyott karcolatokból és portrékból (Hol jártál, mikor az ég zengett?). Ők ketten adtak ki két, kötetnyi válogatást is Végh Antal novelláiból, a Gyémánthó 2001-ben, a Vadrózsa 2002-ben látott napvilágot.

Jánkmajtison, a művelődési ház egyik helyiségét alakították át Végh Antal-emlékszobává, a 2002. március 14-i avatásban érdemeket szerzett a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés és *Pető Andrásné* könyvtáros. 2002. október 11-én avatták Újfehértón, a Mályváskerti Általános Iskola falán a hajdanában ott tanítóskodó író emléktábláját. 2003-ban látott napvilágot az Erdőháton, Nyíren című híres szociográfia újabb kiadása. Ugyanebben az évben jelent meg, ugyancsak a székszárdi Babits Kiadó gondozásában a Szatmári parasztételek című kötet is. Az ötvenhárom könyvvel lezárult életmű tehát az utókorban négy új kötettel gyarapodott.

A nyíregyházi konferenciát megelőzte Budapesten egy emlékest, 2008. szeptember 29-én a Pallas Páholyban gyűltek össze az író tisztelői. A kis klubhelyiség dugig megtelt, vagy hetvenen jöttek el. Néhány nappal később, a megyei könyvtár szép konferenciatermében, szerkesztőségünk tőszomszédságában se maradt üresen szék, több mint százan érdeklődtek a megyéből elszármazott író iránt. A rendezvényről több tudósítás jelent meg, az egyik címe ez volt: „Egy író hazatalált”. E szép gondolat jegyében, az Állóvíz című szociográfia megjelenésének negyvenedik és Végh Antal születésének hetvenötödik évfordulója alkalmából megrendezett konferencián elhangzott előadásokat szerkesztett formában közöljük.

Az emlékülés közönsége